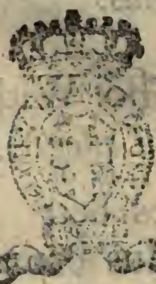
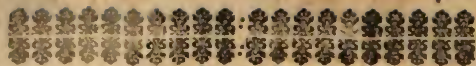

CUM *nuperrimè Liber (cui Titulus* Dissertatio Lithologica) *latinè editus est ab erudito Viro* Joanne Groenfeldio, *M. D. Quem in Collegium nostrum admisimus; Nos etiam eundem Lithotomum plurimis Operationibus insignem approbamus, & Librum ejus Luce novâ dignum judicamus.*

Tho. Witherley *Præses Collegii Med.* Lond.

Joannes Bett
Edvardus Browne
Gulielmus Dawkins
Gulielmus Briggs
} *Censores.*

DISSERTATIO
LITHOLOGICA

VARIIS
Obſervationibus & Figuris
ILLUSTRATA.

AUCTORE
JOANNE GROENEVELT,
Tranſiſalano Daventrienſi, M. D.
E Col. Med. *Lond.*

EDITIO SECUNDA.

LONDINI,
Typis *M. Fleſher*, proſtant venales apud
Abel Swalle ad inſigne Monocerotis
in Cœmeterio Divi *Pauli*. 1686.

Honoratissimo Domino,

D. GEORGIO,

COMITI FLINTENSI,

Vice-Comiti de Weikham,

BARONI de WEIM;

SUPREMO

ANGLIÆ CANCELLARIO,

Et Serenissimo

JACOBO SECUNDO,

REGI ANGLIÆ,

A Secretioribus Consiliis.

Illustrissime Domine,

QUàm felix est bonæ Valetudinis conditio, & quanta ejus beneficia sunt, ap-

parere

parere possit, à miseriis afflictorum, quæ sæpiùs gravissimis Symptomatis conjunctæ sunt, & mortem frequenter comitantur infelicem.

Hæc omnia manifestum nobis reddunt, & honorem ejus artis docent, quæ Sanitatem vel conservare vel restituere solet. Ideóque inter omnes Artes summam sibi dignitatem vendicat, quippe quod scopus & finis ejus est Sanitas, quæ singulis & omnibus hujus seculi bonis longè præferenda

renda, ſine quâ bona alia quid ſunt, niſi bonorum umbræ, imò nihil? Quis, illâ remotâ, nullus eſt bonorum uſus, nulla in illis complacentia: adde quod in corporis humani benè eſſe; ſumma eſt delectatio, & maxima omnium hujus Mundi felicitas poſita eſt, juxta illud Horatianum,

Si Ventri benè, ſi lateri eſt; pedibusq; tuis, nil
Divitiæ poterunt Regales addere majus.

Quibus commoti rationibus Medicinam amplexi sumus, quæ per omnia secula in pretio fuit, & ejus professores, adeò ut in proverbium olim abiit,

Medicos esse honorandos.

Ad hæc usque tempora (illustrissime Domine) grati agnoscimus, quantum devincti sumus Nomini Vestro, Vobis cùm Collegii Regalis Londinensis Provincia demandata

data ſuit à ſereniſſimo noſtro Rege JACOBO, *mihi, (alieno licèt origine) mihi inquam, minimo licèt inter alios omnes radiis favoris Veſtri & Benevolentiæ Veſtræ aſpirâſti, & in Albo Medicorum reliquiſti, & (uti ſpero) in ſalutem multorum, eorum imprimis, qui calculo afflicti, ope noſtrâ* σὺν Θεῷ *opitulati fuerint, ut vitam in futurum degent doloribus & tormentis liberam: Sed ne extrà cancellos vagari videor,*

Hæc omnia cum bono Deo Veſtris afflatus auſpiciis conabitur ille, qui minimus licèt inter clientes Veſtros, maximus tamen Nominis Veſtri & ſummæ Veſtræ Altitudinis

Cultor humillimus,

J. G.

Clariſſi-

Clarissimis Doctissimísque Viris

D.D. PRÆSIDI & SOCIIS

COLLEGII REGALIS

Medicorum Londinensium

TENUEM HANC OPELLAM

In SUÆ OBSERVANTIÆ

Perpetuum Testimonium

Humillimè simulac ex Animo

Dát, Dicat, Dedicátque

J. G.

LOngâ rerum serie & communi omnium experientiâ manifestum hoc habemus, & velle & posse civium Societati, & microcosmi quidem communitati prodesse magnorum & præstanti-

 orum

orum virorum esse, quos in Politia literaria invenimus.

Quod verò non minimum inter vestras laudes est, in summo positi estis prudentiorum consilio, & vobis commissa est cura, ne Medicastri licentiores quidem, sed minimè Licenciati, Rempublicam Medicinæ turbent & dehonestent in proprium emolumentum, sed in multorum ruinam; quinimò vobis demandata est provincia, ne minimi quidem errores in medicamentis ipsis componendis aliorum inscitiâ committantur, ideóque vestris sub auspiciis prodit Pharmacopœa Londinensis summo perfecta studio & diligentiâ. Hinc studia vestra tam privata quàm publica orbi quoque universo tantum emolumentum afferunt. Adeò ut vos sub DEO & Rege nostro serenissimo IACOBO, quasi

Deos

Deos Tutelares & Æsculapios minimè erubesco, nec vereor appellare, adeò ut vos omnes magnifico illo *Homeri* elogio possim adornare,

Ἀιὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

Quibus de causis Vos hujus Diatribæ patronos advocavi, occurrebat enim mihi nullos magìs mereri, nullis magìs deberi, quàm vobis, qui honoratissimæ non modo Scientiæ, sed & practicæ Medicinæ dedistis operam, ideóque ut expertissimi estis Judices, itá candidissimi eritis hujus operis Patroni; scientiæ enim sive speculativæ sive practicæ sint, nullum habent inimicum præter ignorantem.

Sub vestris itaque auspiciis confidens procedo, nullus enim dubito, quin Collegium hoc vestrum, quod per multos retro

abhinc annos non modò orbi Britannico, sed & Europæo plurimùm profuit, & surculos etiamsi extraneos recepit & inseruit (nullus inquam dubito) quin adeò fovebit, ut altiùs radices agere videantur.

Quorsum hæc omnia, nisi (ut non solùm nobis nati sumus) ut ità Vos huic Reipublicæ Anglicanæ inserviatis, atq; etiam universi terrarum orbis commodo.

Et spes & ratio studiorum & cogitationum vestrarum in salute miserorum hominum sita est. Benè quippe nostis illud Poetæ esse verissimum,

Non est vivere sed valere vita.

Ad vos itaque, Viri magnifici, eâ spe contendo, ut meum hunc fœtum, à peregrino prognatum, & coram vobis expositum, candido bene-

benevolentiæ Vestræ favore ità benignè accipiatis, ut prosperè succedat & Parenti & Fœtui. Lithologicus est, observationibus quibusdam nostris interspersus.

Testes in vivis sunt, quos paucis jam elapsis annis, à crudeliori illo, de quo agit Tyranno, vesicæ nempè calculo liberavi, quorum nominum Catalogum, ante annos aliquot, dedi Viro Ornatissimo Præsidi nostro nuperrimo, *T. C.* hunc à me requirenti.

Quod si præsenti Præsidi nostro ità visum fuerit, catalogum exhibere possum eorum qui à me arte Lithotomicâ execti fuerunt, & opem σὺν Θεῷ receperunt, qui Catalogus numerum excedit centenarium. Quod ad Virtutes vestras generosásque animi dotes, beneficiáque imprimis in me collata attinet, ea omnia summâ reverentiâ ità amplexus sum, ut

cum

cum facultate nostrâ qualis est, impræsentiarum & in futurum Vobis me totum devoveo.

Vos interim animitùs oratos velim, ut nostrum hoc Compendium vestro favore & patrocinio dignemini in observantiæ nostræ testimonium, simul & perpetuam Dignitatum vestrarum Memoriam.

Ità votis (quod aiunt)

multis precatur

Dominationibus vestris

Devotissimus

J. G.

AD
LECTORES.

Miramini fortasse, me Medicum, Lithotomiam exercere, cùm videtur Hippocrates repugnare in juramento suo, οὐ τεμέω δὲ οὐδὲ μὴν λιθιῶντας, *nec calculo laborantes secabo.*

Anno 1670. antequam Senatus Academicus Ultra-jectensis Doctorali gradu me adornaret, publicam, utì mos est in Academiis, de calculo vesicæ disputationem habui, quæ fortuitò incidebat in manus Chirurgi cujusdam, nomine Henrici Velthusii, (tunc temporis) Lithotomi Amstelodamensis, ubi tunc praxin Medicam exercebam, qui postquam mecum familiaritatem contraxisset, frequen-

tem

tem me accersivit testem, cùm ægrotos à calculo exploraret; ad Empiricorum enim audaciam præveniendam, statutum est in Hollandia, ne quis calculum secet, antequam Lithotomus in unius vel plurium medicorum præsentiâ ægrotum à calculo exploraverit, & post datum Magistratui testimonium conceditur Lithotomo libertas calculum execandi.

Quid si idem mos in Angliâ prævaleret, supprimerentur nimìs audaces illi Empirici, qui Lithotomiâ abutuntur. Quid dicam? Annon habemus inter nos Scotum quendam, qui, ut auditione accepimus, arator fuit non ità pridem dum apud Anglos versatus fui, qui adeò audax fuit, atque etiamnum manet, ut in patientes ex omni genere & conditione cujuscunque Lithotomiam exerceat; quod ad pueros & minores attinet, forte fortuitò, & ex accidente, aliquo successu gaudeat, at

illi

illi qui cacochymiâ laborant vel plethorici ſunt ob defectum artis medicæ in præſcribendis medicamentis & corporibus præparandis, ſæpius moriuntur, unde eſt quod tumores conſequuntur, inflammationes & ſpaſmi, atque ipſam aliquando mortem videmus. Indignatio cogit me loqui ulteriùs de homuncione hoc Empirico, qui adeò intolerabiles errores commiſit, ut vix fide dignum pronunciare videar; ſat ſcio humanum eſſe errare, nec omninò liberi nos ipſi ſumus, at cùm apprehendimus in nobis errorem aliquem, omni curâ & diligentiâ, ut eundem excutiamus, ſtudemus: ideóque in caſu difficiliori communicamus cum illis qui ſubactiori ſunt judicio in arte medica, ut poſſimus noſmetipſos invicem conſultando informare. At Empiricus hic homuncio talis eſt, qui ſæpius auſus eſt ſecare homines adultos minori apparatu, mittendo digitum in anum,

anum, qui operationis modus talis est, ut in pueris secandis majori facilitate & successu observetur, præmissis præmittendis, at in aliis diversis audacior & minùs aptus est secandi modus, (scientes loquimur) mortem intulit immaturam, ut ille infeliciter nimis expertus fuit, qui habitavit in oppido vulgò dicto Limehouse, *alter etiam miserè interiit, in platea dicta* Oldstreet *ubi audaciter nimis conatus est genubus supprimendo affectorum ventrem inferiorem, ut subinde calculus premeretur ad intestinum rectum, at, proh dolor! ægroti re infectâ derelicti sunt & incapaces redditi futuri beneficii & auxilii ab aliis qui Lithotomiam exercent, adeòque miseri è vita migrârunt.*

Alius in loco (vulgò dicto Old Bethlem) *qui cùm sectus esset in hunc morem barbarum, instanter mortem obiit subitaneum.*

Quod

Quod ad ſexum fœmineum attinet, illas tractat modo admodum inhumano & indecoro, qui cum adeò literarum ignarus eſt, ut neque legere nec ſcribere poſſit, nec aliquam callet Anatomiam, neſcit omninò vel ſitum veſicæ vel uteri, audax tamen fuit ſecare, ubi calculum tactu invenerit, atque ità acie cultelli partem veſicæ membraneam, uteri ſubſtantiam & inteſtinum rectum ſimul atque ſemel penetravit, & Virginem in tam miſeram & deſperatam perduxit conditionem, ut vix ſine lachrymis exprimere poſſum, quam anonymam impræſentiarum modeſtiæ gratiâ prætereo; hæc miſera puella filia eſt ſutoris calcarii in platea (vulgo dicta Silverſtreet) *cujus calculus ab ipſo extractus penes me eſt, eúmque in indignationem facti ſemper apud nos retinebimus.*

Puellæ hujus adeò miſera eſt conditio ut menſtrua ejus, urina atque *excre-*

excrementa effluunt per incurabilem fistulam, imperitâ ejus sectione causatam, adeò ut audacter satìs nec minus verè pronunciare ausus sum quòd laniator ordinarius vel minimâ instructione præparatus operationem produceret longè meliorem, quàm Empiricus hic atque imperitus operator efficere possit. Si impensè aliquis desideraverit veritatem hujus historiæ cognoscere, me compellat, & libenter ei quocunque modo satisfaciam.

Phædrus notissimus ille Augusti Cæsaris libertus fabulam habet senariis versibus elegantissimis descriptam, de Sutore quodam, non ut Medicaster noster (cui nomen solum est Sutor) sed reipsâ, qui medicinam nimis audax exercuit, & quia in Medicastrum nostrum optimè quadrat, non pigebit risus gratiâ verbatim describere:

Malus cùm Sutor, inopiâ deperditus,
Medicinam ignoto facere cœpiſſet loco,
Et venditaret falſo antidotum nomine,
Verboſis acquiſivit ſibi famam ſtrophis.
Hic, cùm jaceret morbo confectus gravi,
Rex urbis, ejus experiundi gratiâ,
Scyphum popoſcit: fusâ dein ſimulans aquâ,
Antidoto miſcere illius ſe toxicum,
Hoc bibere juſſit ipſum, poſito præmio.
Timore mortis, ille tum confeſſus eſt,
Non artis ullâ medicum ſe prudentiâ,
Verùm ſtupore vulgi factum nobilem.
Rex advocatâ concione, hæc addidit:
Quantæ putatis eſſe vos dementiæ,
Qui capita veſtra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commiſit pedes?

Sed ad Velthuſium noſtrum reverto, cum quo quippe per annos aliquot communicaveram & plurimas operationes ab eo perfectas videram, ille tandem, ſupremâ Dei voluntate, hecticâ febre oppreſſus (quâ etiam fuit extinctus) me advocari curavit, ſuáque mihi dono dedit inſtrumenta Lithotomica, enixè rogans, ut illa in illius memoriam & miſerorum commodum ſuſciperem.

Videram plurimos & à defuncto & ab aliis felicissimè liberatos, hinc & ipse, non solùm inclinante, sed & urgente naturâ, hanc operationem aggressus sui, quam per annos aliquot, (Deo adjuvante) felici ex nostra parte successu, exercui, Medicorum quorundam non infimæ notæ, hanc artem exercentium exempla imitando, Magnetis scilicet & Ammonii, duorum præstantium Medicorum, Johannis Anthracini, & Mariani Barolitani, Guilielmi Fabritii Hildani, nec non Cornelii Celsi, expertissimi illius Medici Romani (cui in perficienda hac arte plurimum debeo) qui ipse nunquam tam accuratè de Lithotomia scripsisset, nisi eidem propriam manum adhibuisset, unde & forsan Lithotomum Medicum appellavit.

Et quis quæso mortalium nobilissimam hanc operationem è manu Medici eriperet?

Ipsi

Ipsi Hippocrati neutiquam hoc in mente veniebat, vulgares solummodo excludebat Chirurgos, inscios tunc temporis & temerarios homines, quibus ægrorum salus parum Curæ erat, Viros sagaciores simul & cautiores, secundum artem praxin dirigentes Lithotomiæ præponebat.

Sed quorsum hæc omnia? Quinimo leges Anglicanæ pro nobis pugnant. Statutum enim est Henrici Octavi anno regni trigesimo secundo, capite XL. paragraph. XI. αὐτολεξεὶ *his ipsis verbis.*

In quantum Medicinæ scientia comprehensivè includit & continet notitiam Chirurgiæ, ut speciem quandam Medicinæ particularem; Ideo cautum & statutum est, ut quilibet è Corporatione seu Societate Medicorum prædictâ, *legitimè electus & admissus per* prædictum *Præsidem, Censores, & socios Medicorum de die in diem, tam intra Civitatem*

Londinensem, quàm per totum regnum Angliæ profiteri, practicare, & exercere possit Medicinæ artem & scientiam, in omnibus & individuis membris & partibus suis, &c.

Cùm verò, ut cuilibet notum est, operatio hæc difficilis & periculo plena est, & proinde ut Medicus peritiâ simul & cautione summâ opus habeat, necesse est, amore Christiano & languentium ægrotorum misericordiâ *commotus, ea inter cætera quæ ipsemet circa ægrotos sæpius observavi, typis bono publico mandavi.*

Interim Benevolus Lector omnia & singula exploret, & judicium suspendat, & ita non dubitabimus, quin apud omnes peritiores arbitros gratiam aliquam merebimur, quo voto, candidissime Lector, desino, & te longum vivere & valere opto.

Dabam è Musæo (in platea dicta Throgmorton-street) Londini 22 Feb. Anno 1684.

IN
LITHOTOMIAM
JOAN. GROENEVELDII, M.D.
ET
Lithotomi Feliciſſimi.

DEucalionæos Lapides, nec ſecula Pyrrhæ,
Nec Niobes ſaxum, Muſa referre *velit*.
Sed miſeros hominum Cruciatus, atq; dolores,
Quas pœnas nunquam Siſyphus ipſe tulit.
Ut corpus redimas ferrum patieris & ignes,
Quo ſine nulla quies, queis ſine nulla ſalus:
Hos ſecat, ut ſanet Gronfeldius, arte peritus,
Intùs qui tangens, in cute novit idem;
Cum ſcis ambabus manibus feliciter uti,
Dextera jam læva eſt, lævaque dextra Tibi:
Ambodexter eris, ne ſit fortuna ſiniſtra;
Sic Medicus fias, Lithotomúſq; ſimul. (addi;
Eja age, jam poſſit meus hinc Tibi calculus
Zoïlus ut nequeat rodere dente ſuo,
Vive diu felix! tumulus Tua cum tegat oſſa
Talis erit, qualem non Ptolemæus habet:
Cum fato cedas, humano corpore famæ
Extracti Lapides ſint monumenta tuæ.

Succeſſus & Artis Tuæ Admirator
& oculatus teſtis cecinit

J. B.

Peritissimo & Amicissimo

VIRO

D. *JOANNI GROENFEILD*,

E Collegio Med. Lond. M. D.

De Lithologia sua

AMICA GRATULATIO.

LAudarem, *Groenfelde*, nisi inviderem,
Sed quidni *invideam* atq; *laudem* simul?
Nam *laus* invidiæ comes est, *invidia* laudis,
Ut nos alterutri *comites* & *testes* sumus;
Vesicæ & Renibus obstetricamur uterque,
Et rei fæliciter utrinque peragendæ
Omen faustum addimus uterque,
Utrinque, *quasi ex condicto*, feliciter peractæ
Rem cecidisse ex Voto gratulamur.
Amicitiam colimus, & tamen *invidemus*:
Fælix invidia! quæ *æmulari* tantum
Didicit, & summas, sine noxâ, laudes.
Sine metu aut odio *invidendas* dotes
Proponit sibi gloriosè imitandas.
Scotus ille, qui Calculum in *tenebris* explorans,
Promit etiam *ilia* in mortiferam lucem,
* Scotia à Σκότος Tenebræ. Abeat in suam * *Scotiam*; in tenebras suas,
Tenebrio indignus *radio* salutari,
Dum tu *Belga* Artifex, & ego *Anglus*
De Calculo deq; morte *interdiu* triumphamus
Io Triumphe! actum est de Calculo & morte.

Joannes Browne *Lithotomus & Nosocomii Regalis Sancti* Thomæ *Chirurgus Ordinarius*.

Viro

INCTA

T elineatio.

teriam gene- { Cibus Craſſus.
Potus malus.
Nauſea.
Voracitas. }

meatus quàm decet.

nptum.

cipio menſæ, intempeſtivum exercitium à cibo

Place this facing page 1.

BREV

Totius O.

s naturâ c
nes debilit

Calo
exce ultas exeq
qui

Natu
visce

Retinetur in renibus ultra debitum, vel propter

Quæ cum eon

Strict
claus
tuum
renu
um f
um,
aut ernum aliqu

ARTIC. I.

QUOD ad Etymon attinet, ut Philoſophus ait, Δεῖ πρῶτον ἐξετάζειν τὰ ὀνόματα, calculus itaque à calce nomen ducit, eſt enim corpus quoddam concretum, quod cum calcis inſtar ſit in lapidem induratur, & apud *Græcos* λίθος, & affectus inde ortus λιθίασις dicitur, calculúſque renum proprio vocabulo νεφρῖτις vocatur, mutuatâ ſcilicet ab ipſis renibus appellatione, quos *Græci* proprio idiomate νεφρὺς vocant, & quamvis nephritidis nomine quilibet renum affectus intelligi poteſt, cùm tamen magnitudine doloris cruciatúſque vehementia cæteros facilè excedat, non immeritò (Κατ' ἐξοχὴν) id ſibi ſuum ac proprium fecit.

ARTIC. II.

EX præmiſſis itaque patet, ſub calculi nomine nos intelligere corpus durum in renibus potiſſimum ac veſicâ in lapidis formàm concretum.

ARTIC. III.

ANxie hic velle inquirere, an calculus ſit Morbus, an cauſâ morbi, an vero ſymptoma, incaſſum foret: Quæſtiones enim meræ de nomine ſunt, & pro diverſo reſpectu, diverſimodè reſponderi poſſet.

Morbum tamen dici vix poſſe putamus (reclamante licèt Galeno) cùm nulla ſit prava partium diſpoſitio, Sed partis diſpoſitionem vel ſequatur vel immutet.

Dicetur vero cauſa, cùm obſtructionem, vel exulcerationem, dolores immanes, ſimiliáque Cauſare aptus natus ſit, qui etiam, quoties excernitur, in ſymptomatum claſſem venire ſolet.

ARTIC. IV.

SUbjectum calculi quodnam ſit, omnibus in propatulo eſſe arbitramur, veſica ſcilicet & renes, niſi cùm natura deficit, & ut cum Philoſopho loquamur, ἁμάρτημα τῆς φύσεως ſit, quale ut oculis quondam noſtris *Amſtelodami*, annò 1671. exhibitum fuit, ita auribus veſtris hic referre non dedignamur.

In Anatomia quadam corpus offendimus, quod veſicâ urinariâ omninò carebat,

bat, nec Vir erat, nec fœmina (virili dum viveret veſtitu ſemper incedebat, uti tabulâ aversâ demonſtratur, annos antequam moreretur, triginta ſex agebat) in loco ubi pudendum debuit apparere, nihil habebat pudendi, ureteres erant illi ſolito multo latiores, qui à renibus ad umbilicum vergebant, ubi erat quædam protuberantia (epidermide privata) penis vulvæve officium ſupplens, paulo inferius, extuberantiam habebat in formam dactyli, non tamen perforatam, globulúmque ab utraque parte teſticularem, viriles ei teſtes inguinibus abſcondebantur, ſed hæc ἀπερροδιόνυσα.

Subjectum itaque calculi ſunt veſica & renes, qui non ſecus ac ad id deſtinati uteri, lapillis impraegnati conſpiciuntur, quas demum graviſſimis ſæpe nixibus excludunt.

Sed hic quæſtio incidit an calculus duntaxat in ſinu qui ab ureteribus expanditur ejúſque tubulis generetur, an vero in ipſo renum parenchymate?

Alterutrum negare vix poſſumus, quoniam, præter noſtram experientiam, non pauci magni nominis Viri, Euſtachius, Foreſtus, cæteríque propriis id experimentis comprobârint; quorum loca, ne actum agere videamur, hic afferre ſuperſedemus.

Notan-

Notandum tamen, calculum qui in propria renum ſubſtantia gignitur, ſi paulo grandior fuerit, abſque dilaceratione in pelvim delabi non poſſe, cùm carunculæ, quas proceſſuum mammillarium nomine Anatomici indigitarunt, & per quas unus ipſis exitus patet, perforationes ſuas habeant tam minutas, ut vix capitis pilum admittant.

Quodque de calculo renum diximus, idem fere conſiderandum venit circa eum, qui in veſica fit, duplicem nempe ei concedi locum, tum, ubi in mediis urinæ undis naſcitur, in ipſa ſcilicet veſicæ cavitate, tum etiam in extremis ureterum finibus, intra duplicem veſicæ tunicam, ubi è renibus minutulus delapſus & hærens quandoque accreſcit, ureteres quippe dum non longè ab ejus collo veſicæ implantantur, priuſquam in amplum abeant ad integri digiti latitudinem, duplicem veſicæ membranam perreptant, in quorum limitibus intra ipſam membranæ duplicaturam, calculus quandoque perficitur; non fluitans ut in cavo, ſed veſicæ tunicis, quam firmiſſimè ſæpe annectitur.

ARTIC.

ARTIC. V.

INficiari tamen hic nolumus in aliis quoque corporum partibus calculorum fœtus naſci, cùm & ipſius Hippocratis Auctoritas pro eo pugnet, 5. Epidem. Hiſtor. 25. & tot Clariſſimorum Virorum experimenta & noſtræ obſervationes idem evincant.

Joh. van. Horne, piæ memoriæ, Anatomiæ & Chirurgiæ, Lugd. Batav. quondam Profeſſor, noſtrâ memoriâ atque etiam præſentia, è cerebro *Adami Stuartii* (qui cùm in vivis eſſet, Profeſſor erat Philoſophiæ) varios extraxit calculos *.

Clariſſimus Fernelius in pulmonibus diverſæ duritiei calculos obſervavit.

In fellis veſicula hic *Londini* jam bis in Anatomica diſſectione varios inveni calculos.

Nucis juglandis magnitudine calculum vidi mulierem per ſedes ejeciſſe; quæ antea continuâ cardialgiâ oppreſſa fuerat.

D. Tolet, Chirurgus Pariſienſis, refert ſe vidiſſe virum qui ante viginti annos calculum per umbilicum excreverat.

---

* Rich. Wiſeman, *lib.* 4. *cap.* 8. *de Ranula, obſerv.* 3. *refert ſe per inciſionem ſub linguâ lapidem extraxiſſe olivæ nucleo ſimilem.*

Capa-

Capavaccius, Paræus, Sennertus, Scaliger, Cæteríque Viri celeberrimi tales plurimas Curiosis Lectoribus ostendunt observationes.

ARTIC. VI.

IN assignanda calculi causa dissentientes admodum & contrariæ Medicorum reperiuntur sententiæ, sunt enim qui ad divina contemplationes suas erexerunt, & à primordiis creationis nostræ pœnáque apostasiæ humano generi Superorum numine impressâ lithiasis causam petere conati sunt. Statuentes non mirum esse in terram reverti id quod ex terra ortum traxit:

Unde genus durum sumus ——

Ut cecinit Poeta metamorph. I. *Fab.* VII.

Unde terrenæ constitutionis esse dicimur, & ossa gerimus lapidibus conferenda duritie & soliditate, quale est os petrosum in organo auditus, item dentes quibus mediam inter saxa & ossa naturam assignavit Creator sapientissimus.

Communissima tamen & maximè recepta cùm veterum, tum recentiorum sententia est: calculi, qui nempe in renibus fit, causam soli atque unico renum immo-

immoderato, ac quaſi adurenti calori eſſe adſcribendam.

Volunt quippe, craſſa illa, viſcoſa, pituitoſa atque tartarea, ut vocitant, excrementa, quæ materialem, (duplicem enim ſtatuunt, materialem & efficientem) ejus generationi cauſam præbere aſſerunt, paulatìm exiccari, & tenuioribus ac humidioribus partibus abſumptis in ſpeciem lapidis converti, non aliter ac videmus ex multis herbarum ſuccis & mineralibus lapides medicamentoſos & corroſivos à chymicis & Chirurgis lento quodam calore & exhalatione excoqui.

Verùm quantum difficultatis hæc opinio involvat, omnibus, quos non in totum occœcavit veterum opinio & authoritas, facilè palam fit : Annon in ſenibus temperamento frigidis, mulieribus phlegmaticis, frigidiori temperie imbutis, aliíſque calculos generari, quotidiana docet experientia? Vid. Hipp. Sect. 3. Aphor. 31.

Inſtant porrò : ſi viſcoſa & lenta materia fornacis calore in tam dùram & lapideam materiam indurari poteſt, quidni materia viſcoſa in calculum P. N. calore in corpore indurabitur?

Reſpondemus primò, an ullus mortalium tantum in ſuo corpore calorem, ac quidem fornacis, tolerare poteſt, qui,

antequam talis viſcoſa materia in tam duram materiam compingatur, requiritur ?

Secundò : an idem calculo, qui urinâ ſubmergitur, obvenit quod lateribus, qui candentiſſimo exiccantur furno ?

Si à modico tantùm calore gignerentur (uti quorundam eſt ſententia) aquâ iterum ſolverentur, ſicuti videmus lutum, modico igne ſiccatum, ſi humore iterum imbuatur, ſolvi.

Si à calore, febres exinde continuæ, ſymptomaticæ, habituales, ut ita dicam, & moraſmodeis ſequerentur.

Minimè licebit in eo refugium quærere, quod tamen intenſus hic percipiatur calor, cùm ille calculum non præcedat, ſed occaſionaliter ab eo oriatur, prout videmus in digito calorem à ſpinâ infixâ, non autem ſpinam ibidem à calore fieri.

ARTIC. VII.

VElle hic varias illas tot diſſentientium authorum opiniones recenſere, ſuperfluum eſſet; dum quidam à frigoris exceſſu (quamvis in corpore, partibúſque ſat calidis) concreſcere, & glaciei inſtar congelarì calculum putent.

Alii ad aſylum illud occultarum qualitatum confugiunt.

Quin & nonnulli, qui ab hiſce vocibus magìs abhorrent, Spiritum quendam ſalinum, lapidificum, & urinæ naturalem terram volatilem, ut vocant, conſtringi, & ità ens quoddam novum, DUELECH Helmontio vocitatum, in renibus veſicáve produci, contendunt, eodem planè modò, quo ligna, ſtirpes, animalia, aquis quorundam fontium immiſſa, in lapides converti dicuntur, & integras peditum equitúmque turmas (ſi hiſtoriis habenda fides) quibuſdam in locis, à ſpiritu quodam è terra expirato in ſaxa diriguiſſe teſtantur, dum interim non vident, ſpiritum illum lapidificum & penetrantem (ſi talis in urina detur) non tam in ea calculum producere, quàm potiùs ipſos renes reliquúmque corpus lapideâ naturâ imbuere, atque adeò non ſecus ac in exemplo allato, in ſaxum mutare debere.

Nobis in præſens ſuffecerit paucula hic addere, & hujus rei cauſam ſimpliciſſimam, ac quàm maximè intelligibilem (ſalvo interim rectiùs ſentientium judicio) breviter ob oculos ponere.

ARTIC. VIII.

NOtum eſt ex urinæ analyſi è variis eam concinnari partibus.

Præterquam enim quod magna hîc reperiatur aquæ copia, quæ urinæ baſin conſtituit, & bilis pars modica, aureum illum, ſeu potiùs corticis citri ſimilem colorem ipſi impertiens, quin & materia pituitoſa, ſuperficiei utplurimùm innatans, matulæque adhæreſcens, & coronam faciens, adeſt etiam præterea & ſalina & terreſtris quædam portio, quæ ex alimenti neceſſitate urinæ permiſcetur, ac ex ſapore & contentis ipſi ineſſe deprehenditur, ínque omni urina naturaliter hoſpitatur.

Pars itaque hæc terrea craſſa & minùs agitata (quam materialem calculi cauſam conſtituere volumus) cui & forſan ad majorem ſpiſſitudinem, ſalis modicum admiſcetur, ſive è viſcerum chylificantium aut chymificantium aliquâ labe, *majore* copiâ in corpore luxuriet, aut reliquis corporis partibus minùs benè ſit permixta,

ſive

ſive eadem ex nimia ipſius in aſſumptis ubertate (qua plurima alimenta ſcatere neceſſe eſt) in ventriculo non benè ſubigi aut ſecerni poſſit, indéque cum chylo per inteſtina tranſeat in venas, & cum ſanguine per cordis ventriculos in arteriam aortam delata, emulgentem, ut vocant tandem ſubeat, ibi tum illa in minutiſſimis illius arteriæ ramulis extremis, aut carne iis proximâ, vel ſi caruncula, papillarum in modum extuberantes egredi adhuc valeat, in tubulis aut pelvi ſubſiſtit, facilè hæret, contiguum ac demum continuum evadit, & in exiguam primùm particulam (quam cum Fernelio nucleum vocare licebit, & majoris calculi rudimentum eſſe cum eo credimus) ibidem abit, quæ deinceps, allabente magìs ac magìs ſimili materiâ, novóque pabulo, corticatim indies accreſcit, donec tandem intercedente nullo glutino, præter immediatum illum minimarum partium cum quiete contactum, fiat lapis, ex multis veluti laminis coagmentatus, non ſecus ac in cœparum putaminibus videre eſt, ut & in ipſo lapide Bezoar, qui ex multis quoque tunicis contexitur, & ità ſenſim augeſcit uti curioſis rerum indagatoribus conſtat.

ARTIC. IX.

ARenosa illa & calculosa renum constitutio, quam urget Fernelius & plurimi cum eo, qui in ejus castris versantur, si benignâ interpretatione uti hic volumus, concedi quodammodo posset, intelligendo per eam non occultam quandam, & à causis illis manifestis diversam (quam nonnulli fingere volunt) vim lapidificam, verùm potiùs pororum, & forsan etiam vasculorum minimorum, quæ in renibus sunt & per quæ urina transcolari naturaliter debet, majorem angustiam, sive ex primo ortu talem quis nactus fuerit, quo & hæreditariam calculi dispositionem maximè referimus, sive progressu ætatis per res non naturales vulgò dictas, eam sortiatur: credi enim facilè potest, *materiam * illam minùs mobilem* & agitatam, cùm crassa omnino sit terræque indolis,

---

* *Podagrici renum calculo quamplurimi affliguntur, ex eo quod parùm sese moveant, & diu supini recumbant, tum etiam quod ferientur Organa secretoria à debitis sibi functionibus; sive etiam quod calculus ejusdem materiæ morbificæ in genere portio quædam sit. Quandoque etiam Calculus lotii per meatus urinarios in vesicam transitum impediens, ægrum de medio tollit, lentas Podagræ moras non ampliùs expectantem.* Sydenham. *Tract. de Podagr. p. m.* 22.

quoties

quoties meatus, per quos tranſitum ipſi patere neceſſe erat, anguſtiores offendit, faciliùs ſubſiſtere (hujus rei vulgare exemplum eſt in præparatione butyri, ubi ſolâ agitatione butyrum à ſero lactis ideo ſeparatur, quia butyri particulæ minùs aptæ ſunt ad motum quam ſeri; talem quoque in muſto ſeparationem fieri ingenioſiſſimus Cartheſius in princip. Philoſoph. part. IV. p. m. XIV. doctè admodum docet) tandémque, progreſſu temporis eo quo diximus modo magìs magíſque accreſcendo in plenum lapidem formari.

ARTIC. X.

DE lapide veſicæ, cujus generatio à prioris formatione haud differt, nulla nobis ſupereſt difficultas, niſi quod notemus, eum non ſemper in veſica ortum ducere, ſed quandoque renibus rudimentum ſuum debere.

Triennio abhinc nuper elapſo, à puero quodam *duos eduximus calculos*, & cùm ulteriùs inquiſivimus an aliquis in veſica calculus ſupereſſet, nullum invenimus: biduo poſt calculus tertius è vulnere erupit, continuis interea doloribus & inſomniis moleſtabatur puer, ità ut vomitu, febre continuâ, diarrhœâ, & id genus ſym-

ptomatibus affectus, tandem expiravit; Quem cùm dissectum inspeximus, *pelvim renis dextri variis calculis invenimus impletam*, & ureterem, tenui cuidam intestino proportione simul & cavitate similem, offendimus.* Sed ad scopum, Calculus in tubulis aut pelvi, & nonnunquam minutissimus in ipso renum parenchymate concretus, ureteris canalem permeans, cum in ejus extremo intra vesicæ duplicaturam angustias illas perreptat, hærere quandoque potest, suâque præsentiâ cavitatem istam opilans, cùm tenuiorum & lubricarum magìs particularum transitum impedire vix queat, crassiores retinet, auctúsque ità vesicæ tunicis quàm firmissimè sæpè annectitur, calculúmque secundarium (si ità appellare fas est) in ea parit, idem fieri posse in ipso vesicæ cavo credimus.

Si enim calculus renum minutus, sic satìs angustiorem illum, quem diximus, tramitem subierit, in amplo detentus, quoties per urethram non ejicitur, ob con-

* *Paulo post D.* Jacobus Babington, *Chyrurgus inter primarios apud Londinenses in nostra præsentia unum calculum (qui unciam unam pendebat) è vesica Nepotis emortui, duodecim verò alios è renum parenchymate ut & ureteribus notabilis figuræ eduxit.*

tinuam

tinuam novæ materiæ appoſitionem, eo quo dictum modo augmentum ſuum acquirit.

Quod ad calculum veſicæ primarium, uti appellant, non eſt quod aliquid inſuper addamus, cùm eandem cum renum calculo & efficientem & materialem cauſam agnoſcere, nec in ullo, præter ſubjectum differre, ſtatuamus.

Subit tamen nonnullos admiratio, quo pacto in medio illo urinæ fluvio, cujus ope diſſolutionem calculi promoveri potiùs debere putent, lapis formari queat (quo & forſan inductus Fernelius omne lapidis rudimentum à renibus derivat) ſed mirari facilè deſinent, ſi unquam in maris fluminúmve ripis, ubi continuus tamen aquæ eſt affluxùs, tophos iſtos, & perfectos quandoque lapides, calculis qui in corpore formantur, haud diſſimiles, concretos viderint.

ARTIC. XI.

CAuſæ remotæ & mediatæ, quarum ope materia calculoſa maſſæ ſanguineæ & renibus communicatur, ſunt intemperantia & victus ratio inordinata, nam ſola ingluvies, ut in pueris, ſufficit ad materiam calculi procreandam.

Non rarò enim evenire ſolet, ut per illam, affluente per tot vaſa humorum copiâ, impletis ſupra modum glandulis, poríſque chylum deferentibus, obſtructis aut compreſſis, publica coctio detrimenta plurima capiat, aut colluvie corruptorum putreſcentiúmque ſuccorum facta, lentarum febrium & contumacium affectuum aliorum in meſenterio ſtabulum deprehendatur.

Per hanc vero colluviem non ſolùm totius corporis intemperies, ſed & mala organorum conſtitutio inducitur, materia calculi generatur, ventriculus debilitatur, ejus fermentum ſpirituoſum extinguitur, ructus acidi, fluctuationes & murmura ventris oriuntur.

Sub tali victu comprehenditur panis non benè fermentatus, neque mediocri igne in clibano excoctus.

Caſeus, qui difficulter concoquitur, ructus acidos & flatus copioſos generat, vix oſtiola chylo ex inteſtinis per lacteas venas trajiciendo data ſubintrat, obſtructiones parit, & ſanguinem lentore imbuit, ſale ſuo terreo calculum generat. Hoc effato, viris robuſtis, ſanis & aſſuetis, quorum res domeſtica vitam medicam non patitur, nullas leges impono. His potius (quia Τὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου συνήθεα, κἂν ᾖ χείρω τῶν ἀσυνήθων ἐνοχλεῖν εἴωθε.

Hippocr.

Hippocr. Sect. II. Aphorism. L. aut quia consuetudo est altera natura) caseos præstantiores, Anglicos qui de Chidder dicti sunt, Hollandicos, Helveticos, Sanenses, & alios plures, habito moderamine, commendo.

Caro bubula, suilla, caprina, quæ multum nitri in se habent, salita & fumo indurata, quæ difficillimè coquuntur, & terreum chymum post se relinquunt.

Anates, anseres, atque aliæ aves lacustres, quarum carnes superfluitatum & excrementorum productrices sunt.

Hisce adde omnia legumina, olera cruda, triticum coctum, & oryza, nisi misceantur incidentibus & detergentibus.

Ova indurata, pyra lapidosa, tubera, corna, mespila & similes fructus crassioris & austeræ naturæ, quia vias nimium coarctant, & succum valde crassum suppeditant. Aromata etiam acriora, ut: piper, zinziber, cubebæ, nec non sinapi.

Inter potus genera, renum vesicæve calculum producere apta sunt, cerevisia recens, lupulata nimium, nam ipsa alnus in labris amplis æneis cerevisiariis una cum lupulo cocta, atque ubi exempta fuerit, per triennium glarea in cellis obruta, in lapidem durum, non injucundo spectaculo, convertitur, è quo potissimum cotes fiunt, quibus ad acuenda instrumenta

 anato-

anatomica utimur. Gesner. Item cerevisia dulcis, crassa & non fermentata, aqua crassa, palustris, è glacie aut nive liquata, excellenter sapida, ni consuetudo adfuerit, quæ loci naturam per quam fluit, arguit, viresque mineralium, aluminis, sulphuris, ferri, similiúmque secum vehit; & propterea non pro potu simpliciter, sed medicato est habenda; Frigidæ potio à labore sudanti est adversa.

Vinum pro potu ordinario sumptum coctiones non promovet, sed potiùs subvertit, nisi in diu Vino assuetis, ut Gallis quorum tamen perplurimi calculo laborant. Calorem quidem aliqualem in transitu impertit, fermenta tamen corporis ab eo subjugantur, & spiritus naturales avocantur fugantúrque: unde bibaces frequenter calculo, podagrâ, paralysi, hydrope, aliísque morbis frigidis ferè perimuntur. Sydenham. Materiam igitur calculosam promovent.

Vina rubra, turbida, dulcia, Moravica, Hungarica, Cretica, Italica, Malvatica, Hispanica, in quibus tartarus salinus tam amicâ societate jungitur, ut ferè nunquam illa deserat; sed omnia vasa humani corporis permeet, renibus & articulis adhæreat, tophos calculósque procreet.

In vino enim occurrit crassior quædam substantia, quæ vasorum lateribus tractu temporis adhærescens, tartarum dicitur, quod

quod quia in vino rhenano magnâ copiâ reperitur, multum nocumenti illinc oritur.

Verùm craſſius illud tartarum non ſolùm calculum generat, ſed illud etiam quod ſupereſt in vino præter aquam & tartarum, & ſpiritus vocari ſolet à quo vinum omne ſuas vires accipit, quod exinde conſtat, quia vina Auſtriaca minus tartari contineant, quàm rhenana, plus tamen noceant, neque hoc mirum eſt, quoniam ſpiritus vini nihil aliud eſt, quam tartarum in ſua principia reſolutum, conſtat enim ſpiritus hic pauco oleo, multo acido & ſale volatili, unde etiam ſpiritus vini tartariſatus longè potentior eſt ſpiritu ſimplici. Atque hinc etiam ratio petenda eſt, quare ſpiritus vini, & plerique potus generoſi, calculi productionem promoveant.

ARTIC. XII.

PRæter cibum & potum *reliquæ res* non naturales dictæ, calculi generationem promovent.

Non ſatietas, non fames, neque *aliud quicquam*, quod modum naturæ exceſſit, bonum. Hip. Sect. II. Aphor. IV.

Nimia ſtudia & curæ huc quoque revocanda ſunt, Veneris denique immoderatus

tus usus maximè noxius est, dubitari autem potest qua ratione noceat; Inest enim nobis (secundum Hippocratem) salsum & *acre*, &c. *quod* in nobis immodico usu veneris acrius redditur, ità ut primum non tam copiâ quàm viribus augeatur. Quod enim dulce est in sanguine, seu pingue, partim cum spiritibus, partim cum semine consumitur, quod autem reliquum est magìs magísque exacerbatur, atque ità seorsim magìs existens, vires sumit atque nocet.

Hisce adde motus immodicos statim ab assumpto cibo; saltationes, equitationes, pugillationes, &c. quibus borborygmi in ventriculo excitantur, concoctio impeditur, crudus chylus à ventriculo evocatur, calórque ad extrema pellitur.

Otium nec minùs nocet, quàm nimius corporis motus, vires corporis eo quasi suffocantur, retenta intus materia, unde videmus ignavos homines & pinguescentes, illósque *qui vitam sedentariam degunt, sæpius calculos colligere*, quam ob causam Calculus Podagræ ferè individuus comes est.

Itinera hyemali tempore per loca nivosa & alta, notum enim est iter facientes, imprimis sine cibo assumpto, hyeme præcipue, in Bulimum incidere, variísque postea obstructionibus obnoxios esse.

Alvi

Alvi fæcés & urina retenta quæ plurimas cruditates in corpore cumulant, calorem obtundunt, noxios halitus producunt, ipſúmque adeò calculum compingunt: hanc rem ex adverſo illuſtrat exemplum Hiſpanorum, qui magnam partem arenularum cum urina excernunt, & ob id neutiquam lithiaſi ſunt obnoxii. River. de calculo veſicæ.

Affectus animi vehementiores, imprimis triſtitia, ira, & metus.

Triſtitia ſenſim & paulatim vires diſſolvit, corpus refrigerat & ſiccat, concoctionem impedit, auſterum copioſius ingerit, humores noxios inducit.

Ira febres accendit, bilem movet, & ſpiritus exagitat.

Metus vero acidum cumulat, vires reſolvit, vitalémque efferveſcentiam minuit. Boetius eleganter cecinit:

Gaudia pelle,
Pelle timorem,
Spémque fugato
Nec dolor adſit,
Nubila mens eſt
Vinctáque frænis,
Hæc ubi regnant.

Tandémque etiam hæreditaria (hæreditario quaſi jure) ad generandum calculum diſpoſitio, ex ſemine & ſanguine materno derivata, quæ in facultatis expulſivæ imbecillitate, & potiſſimùm in nativo quodam ſanguinis vitio conſiſtit.

Aſtro-

Aſtrologi haſce inſuper cauſas è Cœlo ex conjunctione nempe Saturni cum Mercurio in domo octava petitas addere ſolent, qua natum infantem calculoſum eſſe prædicant, an verò aſtrorum ille influxus tantum in corporibus noſtris cauſare valeat, peritioribus æſtimandum relinquimus.

ARTIC. XIII.

CAlculorum differentias ſi ſpectemus, variæ ſunt, & diverſimodè diſtinguuntur ut paginâ averſâ demonſtratur; ratione enim quantitatis,

Calculus { Magnus / Parvus } dicitur.

Ratione numeri calculus eſt vel unus vel plures. E veſicâ calculum per Lithotomiam ſæpius extraximus unum, aliquando duos vel tres. Anno proximè elapſo, 1685. die 27. Maii è veſicâ Jacobi Whitaker, qui annum ætatis ſuæ agebat ſexageſimum ſeptimum (in præſentia celeberrimi Viri Richardi Lower, in re Medica optimè meriti, & inter primarios numerandi) XLII. calculos per operationem Lithotomicam extraximus quod nobis

bis instar miraculi apparuit. Diversam illorum figuram atque magnitudinem in tabula annexa, delineatam videtis.

Respectu autem coloris, calculus est ruber, flavus, cineritius, nigricans. Colorum hæc diversitas dependet ab externa ejus apicum coëuntium figura, vel ab extranea materia simul petrificata, ut à pure, sanguine, glutine ortum habet.

Respectu etiam figuræ, rotundus, oblongus (qualem è nobilissimæ Comitissæ hujus regni Filio, præsentibus aliquot eximiis Medicinæ Doctoribus multum mihi honorandis, nuperrimè eduximus) angularis, triangularis, quadrangularis, ad latera compressus, dici potest.

Superficies vero variè figurata, vel casui, vel motui, vel vicinarum partium situi debetur, hinc rotundiores calculi vesicæ debentur, oblongiores verò ureteribus, aliqui etiam cavitatem pelvis renum exactè referre videntur.

Præcipuæ tamen differentiæ sunt, quæ vel à subjecto desumuntur, inde renum vel vesicæ calculi dicuntur, vel à materia, quæ vel tenuior vel crassior est, & quatuor gradibus ascendit & ità distingui potest.

Vel enim { arenulæ / ſabulum / tophus / lapis } appellantur

1. Arenulæ ſunt quæ ſolâ magnitudine à calculo differunt, & in renum poris minutas formas recipiunt, quæ (ut ait Fernelius) mutuo adhæſu inter ſe colligatæ calculum coagmentant atque compingunt.

2. Sabulum, quod ex arenulis cum muco coagulatis, ortum habet.

3. In loco ſuccedit tophus, qui calculi formam habet, & quamvis arenulis ſit major, eſt tamen mollior & magis friabilis.

4. Denique loco ſequitur calculus propriè dictus, qui lapis eſt ſolidus, durus, atque etiam perfectus.

Qui calculus ideo durior, ob majorem ſalinæ & terreſtris materiæ copiam compreſſiorem, & exactius petrificatam, mollior autem calculus è contra.

ARTIC. XIV.

SIGNA calculi renalis pathognomonica licèt propriè nulla dentur, sed æquivoca sint, aliísquè morbis communia, illa tamen quæ majori ex parte diagnosin ejus faciunt, ex praxi sequentia observantur.

1. Dolor circa regionem lumbarem fixus omnino & stabilis, obtusus quidem, & gravantis ponderis sensum inferens, cùm in ipso renum parenchymate, obtusiore utpote sensu donato, calculus stabulatur, at ubi in caput ureteris sese insinuavit, acutus, lancinans, omniúmque crudelissimus.

Quinque jam annis circum circa elapsis, ægrotus quidam Ischuria laborans, consilium nostrum imploravit (urinam nullam emittebat) nisi quod vomitu sursum excernebatur, (urinalem quoque odorem expiratio præ se ferebat) quo continuato maximè debilitatus fuit, consultis aliis non imæ notæ Medicis, multis remediis usi fuimus, sed frustra, vitam tandem cum morte mutavit; corpus ejus cum disectum fuerit, pelvis renis dextri majori calculo fuit oppleta, cujus pars inferior, papillæ in modum protuberans, ureterem omnino

omninò obſtruebat ; capiti ureteris ſiniſtri acutus calculus adeò exactè erat infixus ut renes utrique ſuo officio fungi neutiquam potuerint, atque adeò expiravit.

2. Spinam inflectendi difficultas, compreſſis ſcilicet diſtentiſque ejus nervis aut muſculis.

3. Calor lumborum moleſtus prorſum.

4. Stupor femoris crurìſque è directo, ob compreſſionem (à calculi grandioris pondere) muſculi, ψόα dicti, vel nervi in omnes crurum muſculos divaricati.

5. Teſticuli retractio è regione affecti renis, ob vaſorum (quæ à renibus ad teſtes vergunt) verſus ſuperiora adductionem.

6. Nauſea & vomitus, propter conſenſum ſcilicet renum cum ventriculo, qui ſit non tam mediante, ut volunt, peritonæo, cujus membranam utrumque viſcus participat, quàm quidem ob communem illum nervulum, à ſtomachico ſexti paris ramo, in propriam & interiorem renum tunicam implantatum.

7. Urina

7. Urina plerumque cruenta, laceratis apertísque à calculi aſperioris attritione, venulis, per renis ſubſtantiam diſperſis, quin & quandoque, præſertim circa initia, tenuis, aquoſa, & parvâ copiâ prodiens, propter renis à calculo obſtructionem, quotiès verò per ureteres in veſicam demittitur, urinæ craſſæ, turbidæ & aquoſæ ut plurimum excernuntur.

8. Calculos per urinas excretos, ut & arenas (non quæ vaſorum lateribus adhærent, ſed quæ ſtatim matulæ fundum petunt) unde ægroti notabile levamen ſentiunt, inter præcipua ſigna recenſeri vellem.

Sed quia tanta eſt ſimilitudo nephritidis cum dolore colico, ut non ſolùm ſæpiſſime empiricum, ſed & Medicum rationalem falli contingat, diſtinctionis ergô hæc ſigna notari vellem.

Si ſupra renes ſit dolor, non ad renes ſed ad inteſtina pertinet.

Dolor Nephriticus extrorſum vergit, nec ab eo loco unquam diſcedit, niſi cùm tophus, è nido ſuo excuſſus, delabitur in ureterem :

Colicus verò ſæpiſſime peregrinatur, locum mutat, & per omnem inteſtinorum circuitum oberrat, inq; pectinem declinat.

Nephritici à sumpto alimento melius, colici verò pejus habent.

ARTIC. XV.

CAlculi, qui in vesica hæret, signa, hoc modo recenset Hippocrates, lib. 4. de morb.

Ubi mingere vult, dolore affligitur, & urina paulatim fluit, velut in urinæ stillicidio & est subcruenta, nimirum vesica à lapide exulcerata, & vesica inflammata est. Verum hoc signum inconspicuum est, indicat tamen summa pars præputii.

Quandoque mingit arenosa.

Pudenda fricant & trahunt pueruli calculosi.

Cùm verò hæc signa aliquantulum sint obscura ea paulo fusiùs cum aliis circumstantiis & signis exponam, ut in casu tam difficili veritas rei magìs appareat.

1. In principio, cùm calculus adhuc minor est, fit, ut calculosus, excretâ jam urinâ, obtusiorem dolorem in glande sentiat, qui dolor à glande per urethram vergit ad vesicam, eodem modo ac si stranguriam pateretur. Asperitate enim suâ, quamvis calculus minor sit, vesicæ tamen cervicem pungit, adeóque dolorem

rem glandi infert, qui dolor à glande revertit ad veſicam.

2. Calculoſus anteriorem virgæ partem ferè ſemper, præcipuè verò urinam redditurus, digitis fricat, comprimit, trahit, ac mulget, & hinc fit quòd infantes calculoſi ſemper manum brachis admoveant, & vellicando membrum virile, dimidia ferè parte ſolito longius faciant.

3. Si gravior ſit calculus, dolorem tunc gravativum ſentit calculoſus, acſi grave quoddam pondus infimo ipſius ventri ac inteſtino recto inter oſſa pubis incumberet, eáque deorſum deprimeret, dolorem patitur tunc præterea circa umbilicum, quia fundo ſuo per urachum umbilico jungitur veſica.

4. Si calculus meatum urinarium non omninò obſtruit, natura ad expellendam urinam ſæpiùs irritatur, ſed fruſtrà; aliquando effluit paululum; aliquando continuò nolenti volenti urina emittitur, dolore interim ſemper ægrum affligente.

5. Surſum elevatis pedibus, capite ad terram demiſſo, ſæpiùs evenit, ut calcu-

lus ad veſicæ fundum delabatur, urinaque liberiorem exitum nanciſcatur.

6. Extra paroxiſmum videmus non raro calculo afflictum crura ſua tranſverſim complicare, eo enim modo calculus aliquo modo è collo veſicæ ſurſum elevatur, ità ut urina exitum liberiorem habeat.

7. Urina detenta, acris & ardens, præ doloris magnitudine, quam excitat, ſpiritus ad virgam allicit, ſicque virile membrum in infantibus æque ac adultis, tenditur & erigitur, non ex venereo quodam appetitu & libidine, ut alias quis crederet.

8. Ex conſenſu ſphincteris ani & veſicæ, ob nervorum, quos ab uno ramo recipiunt communionem & colligentiam, *ſimultaneos deſidendi meiendique calculo afflictus habet conatus.* Sed irritationes illæ fruſtaneæ ſunt, & ſi quid excernatur, parum eſt, ídque cum cruciatu; in infantibus ſæpiùs ſummus fit inteſtini recti prolapſus.

9. Calculoſi plerique continuò ſitiunt, & ſæpiùs multum potum appetunt, quia, quamvis parum urinæ ſingulis vicibus excernunt,

cernunt, ob frequentem tamen ac crebram excretionem multum urinæ emittunt, & sic serum sanguinis absumitur, quod natura quidem compensare, adeóque interiora viscera in conveniente suo temperamento ac symmetria naturali conservare studet: ob continuos porrò dolores, vigiliæ & inquietudines oriuntur, salsum in illis acrius redditur, sanguinis etiam massa magìs indies incalescit, undè multum ac crebrum refrigerium requiritur; aliquando etiam Icterici, Hydropici, similésque affectus sequuntur.

10. Ab opiatis assumptis melius sese habent calculosi, à diureticis verò potentioribus in pejorem vergunt intemperiem.

11. Hippocrates (Aphor. 79. Sect. 4.) vesicam calculo laborare ex urinis hoc modo judicat Ὁκόσοισιν ἐν οὔρῳ ψαμμώδεα, &c. Joh. Zechius in Consult. Med. libr. consult. 58. per ψαμμώδεα intelligit sabulum crassum, cœnosum excrementum (narium veluti mucum) matulæ fundo tenaciter adhærescens, quod calculi majoris in vesica, & diu illic concreti signum est pathognomonicum.

12. Certum est cùm digitum in anum puerorum intrudunt, vel catheterem per urethram in vesicam adultorum immittunt, & explorant sæpiùs, calculus an sit, vel quotuplex sit, magnus an parvus, unus vel plures, multum enim interest Medico hæc exactè novisse.

Huc quoque causarum antecedentium consideratio spectat, nim: temperamenti, diætæ, quam habuit æger, symptomatum quæ subiit; sine dubio enim crudelem fuit passus dolorem, si calculus sit magnus, durus, & inæqualis, porrò an sacculo inclusi sint calculi, & vesicæ membranæ cum eo adhærescant, cognitu quamvis sit necessarium, difficillimum tamen, nisi cathetere vel digito investigetur. Diagnosticis itaque signis breviter hoc modo examinatis, ad prognostica progredimur.

ARTIC. XVI.

PUeri, inquit Hippocrates 6. Epidem. maximè vesicæ; senes renum calculo magìs sunt obnoxii. Et aphor. VI. Sect. VI. renum & vesicæ vitia in senibus difficulter sanantur.

Lithiasis à parentibus in sobolem, primigenia seminis labe, omnem fermè, quamvis alioquin generosissimam spernit

elu-

eludítque medicinam tam prophylaxeos quàm curationis ergò adhibitam, unde Aretæus multò difficilius esse putavit, renes aut vesicam, dispositionibus calculi obnoxia, artis beneficio ab illis generandis impediri, quàm uterum fœcunditate luxuriantem à concipiendis fœtibus.

Vesicæ calculus pharmacorum respectu curatu difficilior quàm qui in renibus est; si verò chirurgiam spectemus, longè sæpè facilior; aliquando tamen, doloribus ad spinæ musculos extra vergentibus abscessu facto, illac calculos excretos, & ulcus consolidatum fuisse, constat. Calculus vehemens & periculosum est malum, inflammationes, exulcerationes, dolores atroces, vigilias, febres, urinæ suppressionem, aliáque gravissima symptomata inferens.

Si calculus non sit magnus sed parvus, non in corpore cachexia, nec humorum ad calculum generandum magna copia, si non hæreditaria ad illum dispositio, bona, contraria verò si adfuerint, mala exinde prognosis haurienda est.

Si calculus sit satìs magnus & durus, æger operationi chirurgicæ, quamvis periculi plenæ, si ab eo liberari velit, sese subjiciat, necesse est.

Quod ſi lapis ſit inconſuetæ magnitudinis & ponderis qualem (utpote hîc delineatum videtis) in plurium præſentia eduximus è cadavere N. L. juxta Noſocomium S. T. qui 19 uncias & tres drachmas pendebat, tales pro deſperatis habendi ſunt, & minimè, dum vivunt, attingendi.

Qui calculum ſive folliculo incluſum, ſive ſolum, veſicæ membranæ tamen annexum in ſuo geſtat corpore, in eodem prædicamento verſatur, ut & ſenes debiles, pueri & infantes, minori ætate, ſed infirmi.

E contra, ſi vires conſtent ægris, viſcera benè ſint diſpoſita, calculus non ſit nimis magnus, quamvis ſint plures, implorato Dei auxilio, operatio animosè aggredienda, & de ejus ſucceſſu benè ſperandum eſt.

Feliciùs & ſecuriùs ejiciuntur & extrahuntur calculi in mulieribus, quàm in viris, quia brevem & amplum habent urinæ meatum.

ARTIC.

ARTIC. XVII.

Hisce nunc, ad calculi theoriam facientibus, propositis & præmissis, pergimus ad illa, quæ ex praxi, curationis nempe fonte, tum ad imminentem hostem avertendum, quam præsentem extirpandum afferri possunt.

In iis methodicè peragendis, triplex nobis occurrit sollicitudo.

Prima ut causæ, ad calculi generationem quovis modo efficaces, tollantur, atque ità ejus generatio & augmentum diruatur.

Altera, ut calculus jam genitus deturbetur.

Tertia denique ut symptomata, dolor ille immanis demulceatur, & mingendi difficultas, quæ socia hic adesse solet, propulsetur.

Hæc procurabuntur medicamentis selectissimis ex fonte diætetico, pharmaceutico & chirurgico desumptis.

ARTIC. XVIII.

IN præcautione laborandum primò, ut materia remota, diætâ ſc. artic. 11, 12. inter cauſas dictâ, ſedulò vitetur, & è contra *victus ratio conveniens in uſum trahatur.* Utendum igitur cibis qui ſunt facilis digeſtionis, parúmque excrementi ſuppeditant, & attenuandi & incidendi vim habent.

Huic ſcopo accommodata ſunt juſcula vervecum aut caponum cum cherefolio, acetosâ, hordeo & ſimilibus, præſertim vere decocta. *

Et ſi in morbo aliquo ſumma ſobrietas & moderatio, in hoc, adhibenda eſt,

Illud quod medium eſt, atque inter utrumq; probatur.

Quin & animi pathemata ſic moderanda, ut nullum ex illis exceſſu ſuo corpori noceat.

---

* *Aſſumant prandium ſed non cœnam, hauſtum cereviſiæ alicujus tenuioris liberaliorem ſibi indulgeant, concretio enim calculi à liquore ejuſmodi hoc tempore hauſto multùm impeditur, refrigeratis ſcilicet ab eo renibus prolutiſque. Sunt verba* Sydenhamii.

ARTIC. XIX.

PRogredimur jam ad materiam proximam, crudorum ſcilicet craſſorúmque humorum ſaburram, ex inordinata diæta, aut aliâ quavis causâ imprudenter in corpore genitam, quæ, ne ad renes delabatur, revellenda & evacuanda, quem in uſum catharctica exhibere utile erit, ut ſunt Manna, caſſia, diaprunum, &c. *Calculi enim Materia quò diutius ſanguine tepefacto circulatur, eò magis ad cohæſionem tendit.* Liſter de Fontibus Medicatis Angliæ.

Vomitus quoque ſæpiùs iteratus conducit (maximè in iis qui comparati ſunt ad vomendum, quique magnas primæ coctionis cruditates perſentiunt) qui *ſe* * *ſponte obvius*, medicamentis ad hanc rem accommodatis utendum.

Eò enim mediante noxius in corpore collectus humor feliciſſimo ſæpè cum ſucceſſu educitur, & ne ad renes irruat, protinus revellitur.

---

* *Vomitus in Nephritide ab arenulis vel calculo nihil tantum flagitat quàm prælargam revulſionem per phlebotomiam, item Enemata, Emollientia, Diuretica & Lithontriptica.* Sydenham.

Si tamen quid iſtiuſmodi materiæ ad renes irrepſerit, confeſtim diureticorum ope excutienda erit.

Huic autem ſcopo prævalet Therebinthina, & ex ea parata Medicamenta. Amatus Luſitanus refert de monacho quodam, Nephritide & Arthritide maximè afflicto, qui ejus uſu ab hiſce morbis liber evaſit. Egregium ejus præparandi modum ex Lev. Lemnio adfert Clariſſimus Beverovicius in ſuo de Calculo Tractatu.

Vinum album gallicum generoſum ignitis ſilicibus ſæpiùs affuſum, maximè materiam tartaream, antequam concreſcat in lapidem, è renibus expellit.

Quin & aquæ minerales, hîc apud Anglos Tunbrigienſes, apud Noſtrates Spadanæ plurimùm conferunt, quia incidente, diſſolvente, & abſtergente virtute ſunt præditæ.

Balneum aquæ fluvialis, corpore ad ultra lumbos uſque ei immiſſo, arenularum evacuationem, antequam litheſcant, promovet, maximè ſi pridie præmittatur catharticum aliquod appropriatum, & eâdem balnei die ſpecificum aliquod diureticum ſuſceptum fuerit.

ARTIC.

ARTIC. XX.

ALter in curando ſcopus eſt ut calculus jam genitus deturbetur.

Proſpiciendum tamen hîc benè, quòd ſi calculus major in renibus hæreat, protrudendus omninò non ſit, ſin minor & in ſinu potiſſimum, excludendus quantocyùs.

Protruſus enim grandior calculus in ureteres, atrociſſimo illo, qui comes ſequitur, dolore, motus ſæpè convulſivos & animi deliquia parit, adeò ut niſi dolor tam per intrinſeca remedia, quàm fomenta externa citò mitigetur, æger quandoque pereat.

Antequam verò minor calculus deturbetur, præmittenda enemata, quæ vias, per quas ipſi tranſeundum eſt, emolliunt & lubricas reddunt.

Quem in finem HENRICUS IV. Galliarum Rex ſæpius bolum aſſumpſit ex butyro recenti non ſalito, & ſaccharo candi mixtis, ſuperbibendo hauſtum vini oligophori.

Alii laudant ol. amygd. dulc. vel olivar. caſſ. ex fiſtula ſuctam, & juſcula pinguia largiori hauſtu ſumpta, &c.

Clyſ-

Clyſmata, malactica dicta (quæ vel ex herbis, vel radicibus emollientibus parantur (additis quandoque diureticis) vel ex puris oleis fiunt, ut ol. chamomill. lilior. amygd. dulc. &c.) ſummo cum levamine præſcribunt Medici: unde repetita injectione renalem dolorem mitigari voluit Avicenna.

Externè cataplaſmata, etiam ex emollientibus confecta, applicant, ut & varia fomenta ex ſimilibus parata, quibus refrigerantia connectunt, ne dolores intendantur.

Item ol. amygd. dulc. & ſcorp. cum ung. Alth. pro linimento adhibent.

Balneum quoque aq. dulc. cum herb. emol. additis iis, quæ calculum frangere dicuntur, efficaciſſimum ad vias relaxandas eſſe remedium, plurimis conſtat.

Hiſce peractis ulteriùs medicamenta præſcribuntur lapidis motum juvantia, qualia ſunt omnia, quæ urinam movent, & propriè diuretica dicuntur, quorum ingentem catalogum cùm apud Authores reperire ſit, ejus recenſione ſuperſedere libet.

Addere tamen & his, metu doloris, anodyna ſolemus, atque etiam, nequid incoctum in primis viis hærens ad renes deferatur, alviduca brevi antea porrigimus.

Quod

Quòd si hæc methodus calculum jam genitum non deturbet, utpotè in cæteris, sic quoque in hoc casu, extrema remedia erunt utenda, vomitorium nempe præscribendum.

Hac enim ratione inferiora omnia quam maximè premuntur, quæ nullis medicamentis antea sumptis, expelli poterant; notandum tamen specifica diuretica vomitoriis esse addenda.

ARTIC. XXI.

IN grandiori calculo, cùm protrudi eum non licere, supra dictum, quid faciendum sit, dictu restat.

An in rerum natura dentur remedia quæ lapidem durum perfectè dissolvant, multi disputant, totísque viribus strenuè inter se digladiantur.

Si calculus sit friabilis, laxioris & mollioris substantiæ, ex muco & arenulis coagulatus, multiplici constat experientiâ quod talis conteri atque diminui potest.

Matthiolus atque Dodonæus virgam auream hunc in finem maximè commendant, chymici sua salia, ut ononidis; milii solis, cortic. fabar. ut & sal ex ovorum corticibus, sal urinæ, calculi humani lign. junip. fraxin. sal succin. volat. *&c.*

Palmam

Palmam omnibus præripere videtur illud quod ex millepedibus conflatur medicamentum de quo vide Hartmannum.

Spiritum nitri calculos humanos extra humanum corpus existentes, facilè ad multorum admirationem comminuere, certissimum atque nobis experientiâ comprobatum est.

Si in ipso semine & sanguine menstruo calculosa dispositio latitârit, præter diætam, cura non est suscipienda pharmacis ullis. Totius enim sanitatis fundamenta in prima conceptione quasi ponuntur, & futuræ sanitatis vel bona vel mala principia in fœtum derivantur.

ARTIC. XXII.

Alteri indicationi satìs fit, si dolor ille vehemens (hominum vera crux & tormentum) mitigetur, quod ferè unâ operâ præstant remedia ad lubricandas vias superiùs præscripta, quæ tamen si frustra sint, in atrocissimo dolore ad narcotica confugiendum, ut, philon. roman. req. Nicol. laud. opiat. *&c.*

Contigit mihi adesse fœminæ annos ultra quadraginta natæ, summum primo dolorem in lumborum regione, versùs pubem & inguina delatum sentienti: brevi post mictio cruenta & purulenta sequebatur,

tur, urinæ itidem ardor & ſtillicidium; dolor inter mingendum atrociſſimus, ſimultanei deſidendi mejendíque conatus, imò fæces involuntariæ aliquando effluebant; diu noctúque cum corporis jactatione vigilabat, inordinatè ad interrogata reſpondebat: facies ferox, truculenta & oculi fixi aſtantium animos commiſeratione capiebant; ingraveſcente morbo (plurimis medicamentis, imo & narcoticis, in extremo tanquam caſu, ſæpiùs, cautè quamvis adhibitis) ægra tandem defuncta eſt, quam cum diſſectam examinavimus, Veſicam urinariam fœtidiſſimo lentóque pure impletam invenimus, rubicundam porrò & ulcere eroſam.

Ureteres vidimus ſolito carnoſiores, pure & calculis infartos, dexter quidem calculos quatuor, albidiores, majores, molliores, materiæ ſubſalſæ, viſcidæ & ſordidæ conjunctos; ſiniſter autem nigricantes magìs, ſed duriores minimos in ſe continebat. Siniſtro verò in rene pus cruentum, plurimíque exigui calculi, figurâ prædictis in ejuſdem lateris uretere hærentibus conſimiles, contenti erant, ſed ad rem.

Magnas præterea turbas hîc dare conſuevit in mingendo difficultas, cui fugandæ tum intus (ſed ſumma cum cautione) diuretica, tum foris linimenta ex unguent.

 alth.

alth. ol. amygd. dulc. ſimilibúſque confecta, ut & fomenta & cataplaſmata huic ſcopo accommodata, adhibemus. Quin & ſi fortè lapis veſicæ cervici impactus urinæ exitum inhibeat, ſupino decubitu, cruribúſque elevatis, & agitato corpore erit excutiendus, tandémque ſi nullus indè eveniat ſucceſſus immiſſo cathetere in veſicæ cavum erit repellendus.

ARTIC. XXIII.

DIæteticis itaque atque pharmaceuticis remediis jam breviter excuſſis, ſupereſt ut ultimum illud, ſcilicet chirurgicum jam exponamus.

Venæ ſectionem, ſi plethora, vel nimius ſanguinis æſtus adſunt, ex uſu poſſe eſſe ſtatuimus.

Cucurbitulas in regione lumbari poſitas, in dolore nephritico calculum unum vel plures ad veſicam derivaſſe, experientiâ ſæpiùs obſervatum.

Si veſicæ lapis major ſit quàm ut expelli queat, nec defectu requiſiti ad id medicaminis reſolvi poſſit, ſi atrocitas morbi nullis medicamentis ſuccumbat, tunc duriori nodo durus adhibendus eſt cuneus.

Circul-

Circulatores plerumque enim omnes ridemus hîc & Empiricos, qui calculum vesicæ medicamentis ore assumptis terere fabulantur: idem evincunt literæ paucis jam elapsis diebus ad nos datæ.

I. G. Eques Auratus,

IOANNI GROENFELDIO, M.D.

S. D.

CUM mihi in mentem venit, cum quo mihi res impræsentiarum agenda est, viro nempe eruditione & experientiâ notissimo, confisus spero, quod non me argues vel ingratitudinis, vel imprudentiæ, cùm de salute filii sollicitus essem, libentissimè enim vellem, ità me movente paterno affectu, & naturali στοργῇ, ut qui Tyrannidem tantam subiit, modo lenissimo sanaretur, ideóque sanè spes mihi affulsit major, quod inveni quendam (qui Vestras fuit, qui in Arthritide & Hydrope curandis, & nuperrimè quoque in comminuendo calculo, summus voluit esse mysta, solâ spe lucri, fractis omnibus pudoris repagulis, ahenea jam diu fronte fuit indutus) qui affirmavit intra viginti dierum spatium se potuisse frangere *& expellere calculum, per medicamenta intus assumpta, etiamsi calculus tantus esset, ut pugni magnitudinem excederet: sed ah!*

quanta

quanta de ſpe decidi cum filio meo, cum fallacia & impudentia ignorantis Empirici miſerè fallebamur, & filius meus adhuc ſubit torturam calculi graviſſimam.

Ad Te itaque, tanquam ad aſylum, confugio, opem implorans veſtram, ut tentares an calculum in veſica concretum invenire poſſis, & ſi invenias, ut eandem adhibeas curam, quam (cum bono Deo) habuiſti, reſpectu fratris ejus Senioris, quem biennio abhinc per Lithotomiam à calculo liberaſti, & manet adhuc in perfecta valetudine.

Deum precor ut Reipublicæ bono Te diu velit ſuperſtitem eſſe & valere.

Noſtra Reſponſio.

Eximie Domine,

Accepi Literas à Te 2 Martii 1684. *datas, quibus certior factus ſum de bona valetudine filii Tui, natu majoris (quem non ità pridem à calculo σὺν Θεῷ liberavi.) Sed me ſtatim dolor aggreſſus eſt, cùm literis iiſdem percepi, filium tuum juniorem eodem malo oppreſſum eſſe, quo priùs ſenior afflictus fuit, quem (veſtrâ me invitante Dominatione) hodie viſitavi & calculum inveni, juglandem magnitudine excedentem, ſolidum etiam & confirmatum.*

Quoad iſtum, cujus audaciâ fuiſti ſeductus, benè novimus Thraſonem eſſe vanum, & qui gloriari ſolet de rebus impoſſibilibus & extra ſphæram activitatis humanæ poſitis, nec erubeſcet de rebus etiamſi turpiſſimis; qui nihil honoris vel ingenuitatis habet, nihil quoque ipſi detrahi poteſt. Ingentem offendimus talium Impoſtorum gregem, pernicioſam hominum fæcem, qui ruditate & inſcitiâ ſuâ imponentes, & in circulis civitatum verſantes, vaniſſimo verborum ſtrepitu panaceæ miracula jactant.

tant. His verò mendacibus, & inanibus Medicastris præstaret tacere, quàm in detrimentum proximi nociva remediorum crepitacula credulis obtrudere. *Ten Rhyne Tractat. de Arthr.*

Quod ad nos attinet, ut talem licentiam nobis nunquam assumemus, ità in aliis & contemnendam & supprimendam duximus.

Id nobis astipulavit jure nobilissimus ipse Galenus, Medicorum Princeps, qui asserit quòd medicamentum integris viribus vesicam attingere non potest, atque si concedamus attingere posse, vis medicamenti infringitur tum amplitudine vesicæ, tum involucris & pituitâ multâ quâ circumvolvitur.

Itaque jam tandem ad ultima remedia progredimur, quæ ſi tentanda ſunt, exectio inſtituenda eſt (de qua vid. Paræum, Schultetum, Hildanum, Cornelium Celſum, *&c.*) diebus verò aliquot antea, victu corpus præparandum eſt, ut modicos ſalubréſque cibos & minimè glutinoſos aſſumat, & inter hæc ambulandi exercitatione utatur, quò magìs calculus ad veſicæ cervicem deſcendat, ut ipſe Celſus.

Cujus rei ubi fides eſt, pridie id corpus tenui victu nutriendum, & tunc loco calido curatio adhibenda eſt, quæ diverſis modis ordinari poteſt.

PRIMUS apparatus vocatur minor, qui poſitionem ægri continet, & videtur αὐτοψία apprimè exprimi, ut hâc figurâ demonſtratur.

Omnibus itaque præparatis index & medius digitus manûs ſiniſtræ in anum immittuntur, dextrâ manu venter inferior verſus veſicam deprimitur. (à violenta compreſſione hîc ſummoperè cavendum, hinc enim atrociſſimi dolores, inflammationes, immò ipſa gangræna.)

Ex quibus evenit, ut in anguſtum compulſa veſica faciliùs calculus capi poſſit, quo capto in perinæo ſuper calculum fit

incisio,

incisio, digitísque, si minor sit lapis extruditur, sin verò major, hamulo extrahitur.

Minimè festinanter hac in re agendum, sed ità, ut quam maximè tuto id fiat, nam læsâ vesicâ nervorum distentiones cum periculo mortis excitat.

SECUNDUS est Hildani, qui fit hoc modo: omnibus præparatis, Medicus catheterem, (non talem intelligo, quali ad urinam suppressam utimur, sed qui sulcum seu fossam habet, vid. Paræum, lib. 17. cap. 44.) in vesicam immittit super calculum, tum novaculâ (qualis hic est delineata) media sui parte obvolutâ, incisionem facit ad catheterem usque, postmodum super catheterem sive itinerarium per vulnus conductorem immittit, catheterem, ut virga sit libera, extrahit, conductore, si sit opus, vulnus dilatat, túmque per latus conductoris cochlearia immittit, extracto conductore, immissóque in anum digito, hamulo prehendit & extrahit (Tortorem) calculum, sive integrum, sive frustulatim, si nempe major justò aut tenerioris compaginis fuerit.

TERTIUS MODUS, quando modo præcedenti vulnus est inflictum, super conductorem tenaculam immittit, quo

extracto

extracto prehendit Medicus calculum, & sic eum extrahit, quod locum habere potest, cùm lapis hamulo extrahi nequeat.

QUARTUS operandi modus Lithotomia Franconina appellatur, ab Authore Petro Franco, qui fit hoc modo:

Incisione præcedenti modo factâ, circa extractionem calculi nihil molitur Lithotomus nisi calculus in vulnere compareat, sed vulnus more solito ligat, post aliquot dies (nisi calculus suâ sponte per vulnus excidat, quod sibi in sua praxi aliquoties accidisse dicit inventionis hujus Author Petrus Francus) calculum extrahere conatur, qui operandi modus locum debet habere, quando æger est valde debilis, ut judicat Hildanus.

QUINTUS Modus est cùm calculus est tam magnus, ut per vulnus in collo vesicæ factum, transire non possit, nisi substantia membranea vesicæ, vel ejus sphincter lædatur: quod Author Petrus Francus non proponit, ut ipsum aliquis imitaretur, Sed in casu tanquam desperato, coactus precibus parentum infantis, in quo operationem instituebat, fecit.

Æger erat infans bimulus, qui calculum ovo gallinæ non minorem in suo gerebat corpusculo (in adultis hanc operationem

tionem locum non habere vult notari Author) sectionem instituebat in inguine & superiore ossis pubis parte, ut fere partus cæsareus fit, & sic fundum vesicæ transfodiebat, & extrahebat calculum.

Infans quamvìs maximè debilitatus, fuit restitutus, & vulnus sanatum: tale Hildanus alibi in suis observationibus quoque commemorat exemplum.

SEXTUS & ultimus modus fit instrumento quod excogitavit Hildanus: factâ eo modo (uti dictum) incisione, immittit per vulnus suum instrumentum super calculum, illud quando est immissum dilatari potest (instar instrumenti quod Speculum matricis vocamus) post dilatationem conatur Medicus calculum apprehendere, apprehensúmque extrahere.

Parisiensis ille Lithotomus, cui Collet nomen est, plurimos hoc modo satìs feliciter secuit, ex cujus, ut & aliorum curiosa inspectione tantùm profecit Tractatuli hujus Author, ut hunc cùm cæteris quoque Operationis modis aggressus fuerit, & adhuc quotidie peragit.

In fœmineo Sexu, sive sit Virgo, sive nupta, longè minori negotio, & citra sectionem magnámve sanguinis effusionem, hanc operationem instituere & peragere licet:

licet: quia veſicæ foramen in pudendo ſtatim occurrit viſui, ſufficit ſolum catheterem immittere, & infra ejus ſulcum dilatatorium inſtrumentum indere, denique forcipe lapidem extrahere: Interdum tamen ob calculi nimiam quantitatem in veſicæ orificio parva inciſio facienda eſt, à qua nihilominus, ut & à nimis violenta dilatatione, periculum metuendum eſt, ne læſo ſphinctere, ſequatur involuntaria urinæ emiſſio.

ARTIC. XXIV.

JAM ſequitur, ut, extracto calculo, agamus, qua ratione ſit regendus æger, non ſtatim ille in lectum erit reponendus.

Si valens fuerit corpus, nec magnopere vexatum, ſinere oportet ſanguinem fluere, quo minor inflammatio oriatur.

Tunc deſidere debet in ſemicupium, ità ut à genibus ad umbilicum aqua teneat (cætera veſtimentis circumdentur) quo ſanguinis hæmorrhagia ſiſtatur.

In corpore imbecilliori hæmorrhagia ſtatim ſiſtenda erit, agglutinanda aliquando cucurbitula & inguinibus & coxis, & ſuper pubem, ſi ſanguinis fluxus cohiberi nequeat, qui ſi cohibitus, æger reſupinus in lectum collocandus eſt.

Venter interim inferior ab umbilico ad lumbos, itidem & pudenda, oleis convenientibus paululum calefactis optimè inungatur.

Vulneri linteolum duplex vel triplex, astringenti medicamento madens, imponatur; cannula aliquando vulneri immittitur, quâ arenulæ & sanguis extravasatus postmodum commodius expurgetur, per illam & sipho quoque immitti potest, quo, necessitate urgente, vesica syringetur, sicque continuò excernatur, quicquid præter naturam in ea continetur.

Si Lipothymia superveniat, cardiacis removeatur, ægérque placidè ad quietem reducatur, qui nisi obrepat, anodinis mitioribus promovendus.

Sicque, si vires ferant (hæc ipsa Celsus ῥητῶς tradit) interpositis viginti quatuor horis, balneum iterum ingrediendum, & pro virium constitutione in eo demorandum; si sudor aliquis erumpat, spongiâ detergendus erit.

Inter hæc si somnus blandior æqualísque respiratio adsint, si lingua sit madens & modica sitis, & venter infimus sedit, & mediocris cum modica febre dolor, curationem feliciter procedere, certum est.

Denique, quantum possibile est, & cibis & medicamentis allaborandum est, ut

natura,

natura, quæ ſaluberrimum balſamum ſuppeditat, corroboretur, ſicque vulnus conſolidetur.

ARTIC. XXV.

OMnibus itaque, ad renum & veſicæ calculum pertinentibus hucuſque breviter deſcriptis, unicum ſupereſt, nempe modus eximendi calculum ex urethra, quem breviter deſcribemus.

Contigit aliquando, ut calculus exiguus è veſica excludatur, in urethram tamen illapſus, ibidem ſiſtitur, urinæque iter occludit.

Quo in caſu omnia remedia tentanda & applicanda, quæ apta nata ſunt calculum educere abſque ulla inciſione.

In horum Numero Primò occurrunt medicamenta diuretica, emollientia, fomentationes, inſeſſus in balneum, qui ſunt relaxantis qualitatis, quorum ope calculum non infimæ quantitatis eduximus ex urethra ingenioſiſſimi admodum Viri, Equitis Aurati, & Regi à rebus caſtrenſibus Architecti.

SECUNDUS modus eſt extenſio urethræ per flatum, ligando eam virgæ partem, quæ juxta pubem eſt, eodem modo, quo

quo frequenti usu fuit apud *Ægyptios*, urethrâ nempe ità dilatatâ, liberior exitus calculo patet.

TERTIUS modus sugendo efficitur, cum maximo conatu spiritum trahendo, lapis simul attrahitur.

QUARTUS modus est comminuendi calculum, ope tenaculæ & specilli (de quibus vide Paræum, Hildanum, Schultetum) qui cum successu sæpius efficitur, ideóque maximè laudandus est.

Hæc verò si frustranea sint, ultimò tandem fiat incisio: inter Authores summa disputatio est de loco, in quo incisio hæc facienda est.

Quidam eligunt partem lateralem, cavendo, nè inferiorem secando, fiat fistula; aliqui partem inferiorem, nè corpora nervosa offendantur.

Quod ad nos attinet, utrumque modum tentavimus, curam invenimus faciliorem, neque ullum ægris fuisse detrimentum, percepimus, cùm incisionem fecimus in parte nervosa laterali: incisione factâ, calculus unco subtilissimo & tenerrimo educi potest.

Quibus jam peractis, vulnera post extractionem calculi (sive vesicæ sint, sive urethræ) curanda supersunt, de quibus

abunde

abunde ſcripſerunt Practici, ideóque & ea impræſentiarum mittimus, & pedem hic ultimum ſiſtere voluiſſemus, niſi plurimum me rogaſſet Typographus, ut tractatui huic adeò brevi aliquid adderem, quod utilitati ejus, & bono publico inſerviret, non didignatus ſum deſiderio ejus additamento quodam homogeneo reſpondere.

ARTIC. XXVI.

MIHI itaque cogitanti & revolventi prædicta, nihil magìs adæquatum, aut conſonum magìs apprehendi, quàm ut brevem aliquam veſicæ deſcriptionem annecterem anatomicam.

Cuilibet enim Lithotomo incumbit, ut ſubjectum operis ſui non ſolùm ſit ei notum, & naturam illius generalem intelligat, ſed & omnes ejus proprietates, & quæ maximè ad opus perficiendum conducunt, ità nimirum ſuffragante Veſlingio his ipſis ferè verbis, nec audacia in opus tam arduum præcipitabit, nec metu trepidabit.

Veſicam itaque quod attinet *urinariam* in infimo ventre ſitam habemus, oſſe pubis, oſſe ſacro, & oſſe coxis circumdatam, in ea ſcilicet hypogaſtrii cavitate quæ pelvis nominari conſuevit, quod à natura ità

com-

comparatum invenimus, ut tenues ſeroſáſque ſanguinis partes à renibus ad eam deſluentes, reciperet, & tandem vel onere gravantes, vel acrimoniâ pungentes, expelleret.

Veſica hæc in maſculis ſita eſt ſuprà inteſtinum rectum, & *collum* ejus eidem inteſtino atque etiam glandulis proſtatis annexum eſt; Figura ſua lagenam inverſam referens, utpote paginâ aversâ demonſtratur.

In fœminis ſuperjacet utero, cujus pars anterior vaginæ & oſſibus pubis alligatur.

Ligamentum à fundo veſicæ porrigitur ad umbilicum, cui inſertum eſt & annexum, (apud Anatomicos Urachus dictum) quod veſicam tenet ſuſpenſam, & impedit, quo minùs ejus collum nimis premeretur, nec incumbentium inteſtinorum pondere devolveretur, duplicatura etiam peritonæi, intrà quam deliteſcit veſica, eidem huic uſui ſummoperè inſervit.

Quod ad amplitudinem attinet, veſica, urina vacua, non excedit pugni magnitudinem in adultis, ſed cùm urina repleta eſt, grandior fit, ità ut aliquando, violentiori diſtentione in ſuperiori parte oſſis pubis deprehendatur.

Pars Recti
Intestini.
Detrusor urinæ
Sphincter vesicæ
Cervix
vesicæ

Anno nuperrimè elapſo, non procul à Londino in oppido Depthfordia (vulgò Depthford) juxta Greenvicum, puerum vidimus, qui tantam urinæ ſuppreſſionem habebat, ut veſica illius ad umbilicum proximè pertingebat, & venter tumebat, ut in gravidis fieri ſolet. Urina ſuprà modum oppreſſa, tandem exitum violentum ſibi fecit (eo loco ubi carnoſa urethræ valvula eſt) in ipſum ſcrotum, cujus membranæ poſt maximam diſtentionem tandem fuerunt diſruptæ & ſic eâdem viâ urina continuo adhuc effluit.

Lithotomus hic velim obſervet, cùm Lithotomiam minori (ut dicimus) apparatu ſuprà digitum adminiſtraturus eſt; quod quando veſica evacuata eſt & corrugatur, facilè digitis (in anum immiſſis) fundum veſicæ unà cum calculo ad collum ejus protrudere poteſt, & ſic calculum ſine ullo periculo poſt factam inciſionem educere: Sed vulnus in fundo veſicæ vel parte ejus membranea mortale eſt (Κύϛιν διακοπέντι θανατῶδες. Hipp. Sect. 6. Aph. 18.) ob conſenſum ſcilicet nervorum, vix unquam ad ſanitatem reducitur.

In homine unica tantùm naturaliter reperitur veſica; Riolanus tamen cum aliis obſervat duplicem ſe inveniſſe veſi-

cam, vel ſaltem ſepto intermedio diviſam. vid. Bauhin. in Theatr. Anatom. lib. 1. cap. 31.

Quod ad ſubſtantiam veſicæ attinet, partim membranoſa partim carnoſa reperitur, mirabili Dei (Summi illius Opificis) fabrica, ut illius fundum etiam & totum corpus nervoſum extendatur, multúmque urinæ contineat, & beneficio partis muſculoſæ contrahatur iterum & corrugetur.

Collum ejus muſculoſum eſt & fibrarum ope (ad inſtar ſphinćteris) veſicam aperit & occludit, & impedit nè involuntariè urina effluat: In viris longius, anguſtius magíſque incurvatum eſt; in fœminis verò brevius, amplius & magìs rećtum reperitur.

Juxta ejus ſphinćterem duas natura produxit glandulas (*proſtatas dićtas*) quæ etiam veſiculæ ſeminales appellantur, in quibus poſt perfećtam elaborationem ſemen virile repoſitum eſt, atque uſui neceſſario reſervatur.

Lithotomi eſt harum partium ſummam cautionem habere, Sphinćteris ſcilicet & veſicularum ſeminalium. Læſo enim ſphinćtere in poſterum fiet involuntaria urinæ emiſſio; læſis etiam glandulis ſeu veſiculis ſeminariis, in futurum

forſan

forſan ſterilis erit, & ad generationem ineptus, licèt à calculo liberatus.

De tribus veſícæ foraminibus, ingreſſui & egreſſui urinæ dicatis, de venis & arteriis (ab hypogaſtricis) de nervis *in collo veſicæ*, ab oſſe ſacro, & à nervorum ſexti paris conjugatione *in corpore veſicæ*, nihil dicere hîc volumus, de iis enim accuratè ſatìs ſcripſerunt Anatomici, ad quos Studioſum Lectorem mittimus, nos tantùm ea obſervari hîc voluimus, quæ Lithotomis imprimis obſervanda ſunt, hoc ſolum ſtudendo, ut quæ neceſſaria & maximè utilia ſint humano generi, compendiosè divulgare poſſimus: quod ſi aliquid vel omiſſum, vel circa aliquod erratum fuit, humanis erroribus ſubjecti ſumus, nec dubitamus, quin omnes ingenui præſentis ætatis Viri condonent, & vel ipſi aliquid perfectius producant, vel poſteris emendandum relinquant. Horatianum illud coronidis loco ponam,

——*Si quid noviſti rectius iſtis,*
Candidus imperti, ſi non his utere mecum.

POSTSCRIPTUM.

CUm Typographus tractatum hunc typis mandâſſet, & perfectè compleviſſet, ab ingenioſis quibuſdam hujus Civitatis viris, nobis relata eſt hiſtoria Viri verè digniſſimi τοῦ μαγείρου, *Thomæ Adams*, Equitis Aurati, Aldermanni, ac quadraginta annis abhinc circum circa elapſis Prætoris hujus Civitatis nobiliſſimæ, qui annos octoginta duos agebat antequam moreretur.

Vir erat ſummæ quidem moderationis & temperantiæ, qui; ne in publicis quidem conventibus, ut fideliter accepimus, per quadraginta vel quinquaginta annos, non exhauſit uno tempore plus quàm libram vini gallici rubri, & concludebat omnia cum hauſtu vini Hiſpanici.

In quotidiano & uſu domeſtico quolibet manè exhauſit poculum plenum cereviſiæ lupulatæ ſaccharo commixtæ.

 Per

Per multos annos, quibuſdam temporibus dolorem ſenſit in urinæ excretione circa perinæum, raró guttatim & cum acrimonia urinam emittebat.

Paucis ante mortem horis nullum habebat mingendi deſiderium, nec ullum patiebatur veſicæ diſtentionis dolorem.

Ad dormiendum tandem admodum propenſus fuit, acſi narcotica aſſumpſiſſet, & ſic intra viginti quatuor horarum ſpatium vitam cum morte mutavit Vir ille admirandæ quidem patientiæ & gravitatis Senator, Civitatis hujus magnum decus & ornamentum.

Obiit viceſimo quarto Februarii.

{ *Ætat. ſuæ* 82.
Æræ Chriſtianæ
1667. }

Poſtquam diſſectus erat à Chirurgo notiſſimæ experientiæ Do. Hollier, veſicam invenit urina vacuam, ſed calculo (pyri majoris figuram repræſentante) inuſitatæ & incredibilis magnitudinis impletam *,

* Hæc ad pag. 34. immediatè poſt primum paragraph. addantur ad hæc verba, *Minimè dum vivunt attingendi.*

viginti

viginti quinque unciarum ponderi & dimidiæ reſpondentem, cujus delineationem hîc apponendam curavimus. Canalem habebat calculus ab ea parte inferiori, quæ inteſtinum rectum ſpectat, per quem tranſitus liber urinæ patuit.

Curioſa inſpectione, ſummâ etiam obſervatione non indignum videtur, quod canalis hic ortum ſuum duxit non procul ab illo loco, ubi uretheres implantantur veſicæ, juxta ejus collum, urina quippe ab uretheribus deſtillans hunc ſibi paraverat canalem.

Nos etiam opinamur, urinam hunc ſibi canalem feciſſe, cùm primùm minor fuit calculus, nec prorſus tamen abnuimus, quin proceſſu temporis canalis hic exactior & amplior redditus fuit ab urina, (calculoſa materia imprægnata) juxta notiſſimum illud;

Gutta cavat lapidem, non vi, ſed ſæpè cadendo.

Sic enim liberum ſibi fecit tranſitum ad ipſam uſque urethram, canalis enim formam habet ſemicircularem, in medio etiam circa partem deſcendentem

novus

novus alter prorumpebat canalis, & per hanc viam urina libera ad urethram vergebat, atque excernebatur, abſque ullo ferè incommodo aut pœna graviori.

Hujus canalis cavitas adæquata fuit Venæ cuivis majori ſecundùm longitudinem in medium diſſectæ, utpotè delineatione priori oſtenditur.

Hiſce jam præmiſſis, quæ puram putam Hiſtoriam ſpectant, proximum eſt ut cauſas ſcrutari conemur, quibus veritas, quæ in fundo latitare ſolet, clarior emergat, & oculis magìs appareat.

Primò itaque opinamur cereviſiam illam lupulatam ſaccharo commixtam, quam per quinquaginta annos quolibet tempore matutino largiori hauſtu aſſumpſit, cauſam fuiſſe calculi ad tantæ magnitudinis inſtar excreti.

Quod ad dolores illos attinet, quos aliquando paſſus eſt, & quales ſtranguria afflicti ſubire ſolent, à calculo habuit, ſed longè illi fuiſſent vehementiores, & quidem intolerabiles, niſi ab illius canalis beneficio (quaſi Θεȣ̃ ἀπὸ

μηχανῆς

μηχανῆς subſidio adjutus) auxiliatrices & obſtetricantes opes ad urinæ faciliorem excretionem habuiſſet, immò certò certius, niſi hic adfuiſſet, multis antea annis diem obiiſſet.

Cur tandem in ſoporem inciderit, ambigimus, cauſam tamen ejus concipimus quod ſanguis ejus, vel forſan quod ſerum nimìs craſſum fuit, unde ordinaria ſeri ſecretio & colatura in renibus, non ut antea effici potuit, ſed potius revertens, cerebri ſubſtantiam meningúmque poros, ſuo pondere premens & gravans, ſomnolentiam in ipſo excitavit (uti novimus illud frequenter accidere ab humoribus aqueis pituîtoſis, & frigidis) undè ſpiritus animales antea ſatìs agiles, dein verò torpidi minúſque mobiles, in ventriculis cerebri detenti, vicinóſque nervos diſtendere non valentes, ſoporem pepererunt, ſicque fractis viribus, vitam cum morte commutavit.

Hæc itaque ſunt, quæ à *Gulielmo Adams*, Equite Aurato, Filio Senatoris piæ memoriæ, nobis exhibita fuerunt, conceſsâ etiam poteſtate, ut libello huic

noſtro

noſtro affigerentur quæ unà cum inſculpta admirandi illius calculi delineatione fieri curavimus in perpetuam rei & Viri digniſſimi memoriam.

FINIS.
